

פרשת שמיני

טרסת טקום אהנפילה

206), שהעצבות, היא לא עבירה, והשמחה היא לא מצוה, אבל - למקום שהעצבות יכולה להביא את האדם, שום עבירה לא תוכל להביא אותו! ולמקום שהשמחה יכולה להביא את האדם, גם מצוה לא תביא אותו!

וכל אחד יכול להרגיש את זה בעצמו, ברגע שהעצבות משתלטת על האדם, היא מביאה אתה חוסר חשק, עצלות, רצון לפרוק עול, מחשבות רעות, מחשבות סופניות, והכי הרבה - יאוש...

ולרגע הזה היצר הרע מחכה כל כך, אדם מיואש נמצא כולו בידיים של היצר הרע, הוא נטול חיות לגמרי, וממילא לא צריך לעבוד בכלל להחטיא אותו, הוא במצב שכולו חטא. אדם כזה מגיע לבית המקדש, כשהוא שבור מעצם הנפילה שלו, קשה לו עם העובדה שהוא חטא, הוא מבייש מאד, אם בזמן הזה הוא 'חטוף על הראש', זה יגרום לו רק להתרחק, ובפעם הבאה לא להגיע בכלל.

גם ככה קשה לו, הוא מרגיש לא בנוח, היה לו קשה לאסוף את עצמו ולעלות ירושלים, בפרט שכל הבאת החטאת כרוכה בבושה, כי הקורבן הוא בעצם נקבה, וכשרואים מישהו שהביא נקבה, מבינים שהוא מביא חטאת...

אם נצווה עליו לצום, אם הכהן יצעק עליו, וכולם יראו לו כמה שהוא לא רצון, זה לא יגרום לו לשוב אל ה'. אנחנו מחפשים לגרום לו להרגיש שכדאי לו לחזור, שמחכים לו, שה' סולח לו.

ואז, כשהוא ירגיש שלמרות שהוא חטא, בכל זאת הוא רצון, זה יגרום לו לאהוב את ה', לרצות לדבוק בו, הוא ירגיש את הרחמנות של ה', כמה שה' אוהב אותו, וזה יגרום לו לרצות לעשות מה שה' רוצה ולא להיכשל יותר ולצער את ה'.

לכן אנחנו מקדמים אותו בשירה, להרים לו כביכול את מצב הרוח, שלא יהיה עצוב, שיחזור אל ה' מתוך שמחה. הכהנים אוכלים את בשר החטאת, כדי שהוא יראה שה' כביכול מתפייס אתו, שאחרי שהוא חזר בתשובה, הוא כבר רצון.

יתרה מזו, התורה השתדלה שהוא לא יתבייש. הגמרא במסכת סוטה אומרת (לכ), שהתורה ציוותה לשחוט את החטאת במקום ששוחטים את העולה, בצפון המזבח, כדי שהחוטא לא יתבייש, ולא יבחינו האם זו חטאת או עולה. ולכן גם ציוותה להביא כבשה, שיש לה 'אליה', דהיינו זנב גדול, שאי אפשר להבחין אם זה זכר לעולה או נקבה לחטאת. כדי שהוא לא יתבייש.

וזה היסוד שהתורה לימדה אותנו, אסור להתבוסס בנפילה, לא אתה ולא הסובבים אותך, תכין את כל הקרקע לחוטא או לעצמך, לחזור בתשובה בדרך המהירה והקלה ביותר, בלי 'להיתקע', בלי לחיות את העבר.

מי שחושב כל הזמן על הנפילות שלו, בעצם מעכב את העליה שלו, אנחנו בני אדם, אין מציאות כזו שיהודי שגרתי לא חוטא, אבל מי שלא יודע לקום, כביכול גוזר על עצמו אבדון. כי לחטוא, ודאי שהוא יחטא, ולקום, הוא לא יודע, אז איך הוא יכול להמשיך הלאה?...

אנחנו חייבים להרגיל את עצמנו להמשיך הלאה למרות כל מה שעברנו, גם אם נכשלנו בדברים הכי גרועים, לדעת שתמיד יש דרך חזרה, תמיד אפשר לתקן. נכון, לפעמים זה יהיה קשה, לפעמים זה נראה בלתי הפיך,

אחד המאכלים האהובים על הציבור הישראלי הוא - 'על האש'...

יש כאלו שטוענים, ש'על האש' זה לא רק מה אוכלים, זה גם האווירה... מוציאים את המנגל, מנפנים, הריח, הטעם... מישהו פעם אמר לי, שבחוץ לארץ דוקא מסתכלים על זה כברבריות, יש להם מנגל גז, והם מסתדרים אתו מצוין. רק הישראלים מעזים לפתוח מנגל באמצע רחוב אירופאי הזמה... ומה זה קשור עכשיו?

בפרשיות האחרונות ובהמשך ספר ויקרא, אנחנו קוראים הרבה על הקורבנות.

יש צמד מילים שחוזר על עצמו הרבה בפרשת הקורבנות - 'על האש', בסופו של דבר, מה שקורה עם הקורבן, הוא עולה על האש.

אחד מסוגי הקורבנות עליהם מדברת התורה בפרשת השבוע, הוא קורבן חטאת. אדם שחטא בשוגג, הדליק אור בטעות בשבת, ברר פסולת מתוך אוכל, או שהם הביאו שוחט הביתה, והתבלבלו ואכלו את חלק החלב האסור באכילה.

בזמן בית המקדש, הוא צריך להביא קורבן חטאת, שצירה או כבשה תמימה (ויקרא ד, לב), בת שנה, הוא היה נטהר קודם שבעה ימים, עולה לירושלים, קונה את הכבשה, מגיע אל הכהן, סומך את ידיו על הקורבן, ומתוודה, 'חטאתי והדלקתי אש בשבת', ואז מקריבים את הקרבן שלו.

ננסה רגע לתאר לעצמנו את האווירה שם בבית המקדש, הוא מגיע עם הכבש, את פניו מקדמת שירת הלוויים, המוני כלים מכל הסוגים, מנגנים ניגונים מעוררי לב, הוא רואה איך הכהנים אוכלים מהבשר של הכבשה שהוא הביא, וכשהם מסיימים, הוא הולך הביתה.

זה נראה כאילו פטרו אותו בקל... מוזיקה, ריח של 'על האש', הביא כבשה, התוודה, הכהנים אכלו את הבשר, זהו! העוון נעלם!

איך יכול להיות? לכאורה אדם חוטא, אפילו שזה בשוגג, צריך לקבל עונש. לקבל שיחת מוסר מהכהן, שיסביר לו עד כמה החטא שלו פגם, לשים אותו אולי בחדר צדדי שיחשוב על מה שהוא עשה, לצוות עליו לצום באותו יום...

למה מוזיקה, אוכל, וידוי, מסיימים את הסיפור? התשובה לדברים, יש בה ללמדנו יסוד גדול מאד לחיים, איך להתמודד עם נפלות, ואיך להתייחס מבחינה חינוכית לילדים אות תלמידים שחטאו (את ההשראה לדברים לקחתי מרעיון שכתב הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א).

רבי יעקב יצחק, ה'חזוה' מלובלין, אמר פעם - העצבות שבאה אחרי החטא, יותר קשה מהחטא בעצמו! יותר ממה שהיצר שואף להסית אותך לחטוא, הוא מצפה לעצבות שלך שתגיע אחרי שתתחרט על החטא! (חסידים מספרים, עמוד 207)

ולמה? למה היצר הרע מחכה כל כך לעצבות שאחרי החטא?

אמר רבי אהרן הגדול מקרלין (חסידים מספרים, תורה ועבודה, עמוד

לפעמים זה יהיה כרוך בדרך מפרכת וארוכה, אבל זה אפשרי, וזה תלוי בנו!

ולא רק אנחנו לעצמנו, אלא גם כלפי הילדים שלנו, התלמידים שלנו, החברים, אם מישהו חטא, נפל, תמיד לחכות לו ביד מושטת, לא לייאש, לא לדחות.

לפעמים כשילד מתנהג בצורה שאנחנו לא מרוצים, אנחנו מראים לו פרצוף מאוכזב. כל מי שעוסק בחינוך יודע, שהעונש הכי קשה בעולם לילד, זה להרגיש שמאוכזבים ממנו.

בתקופת שהייתי מחנך בכיתה, ראיתי את זה בחוש, שהדבר שהילדים הכי מפחדים ממנו, זה דיווח להורים. תלמידים מוכנים לעשות המון רק בשביל להוכיח שהדבר השלילי שהמלמד שלי אמר עלי הוא לא נכון.

לא רק ילדים, גם נערים, בני ישיבות, בנות סמינה, מה מניע אותם להצליח? הרי בגיל הזה לא ממש מצליחים להרגיש עד כמה התורה היא חיינו ואורך ימינו.

מה שמניע אותם, ובעצם את כולנו, זה התחושה שאנחנו מצליחים, מוערכים, שיסתכלו עלינו בהערכה, שיבינו שאנחנו שווים הרבה.

לכן ברגע שמשדרים לאדם שמאוכזבים ממנו, שאין לו תקווה, אפילו שאנחנו לא באמת חושבים את זה, אבל מפניס אליו מבטים ומילים שגורמים לו להבין שהתייאשנו ממנו, שאין לנו תקוות ממנו, אנחנו כביכול אומרים לו במילים אחרות - לך ואל תחזור!

וזה באמת מה שהוא יעשה. היום ההוראה של גדולי ישראל לגבי נוער בסיכון, לא להוציא אותם מהבית, רק בידידות, רק באהבה, כולם פה אחד, לא לבייש, לא לדחות, תמיד להראות שיש להם מקום אצלנו, שאנחנו מחכים להם.

להראות לנו ולאחרים, שגם אם נפלנו, יש תקווה, לא להתעצב, אפשר להתנער ולקום גם מהכישלון הנורא ביותר, כלפי ה', כלפי ההורים, כלפי החברה, תמיד אפשר לתקן.

יש כלו שואלים, אז למה ספרי המוסר של פעם מלאים בביקורת ומאמרים נוקבים?

התשובה היא, שבימים ההם, היתה יציבות נפשית מוצקה ביותר, אנשים הרגישו טוב עם עצמם, אז ספרי המוסר עבדו קשה כדי להכניע את הלב שלהם.

היום אנחנו גם ככה מבולבלים ומדוכדכים, דור שבקושי יודע מאין הוא בא ולאן הוא הולך, אנחנו שבריריים ופגיעים, אנחנו צריכים עידוד בכמויות של פי כמה וכמה מהביקורת שלרוב אינה מועילה.

אפשר לבדוק על עצמנו, מה יותר גורם לנו לנוע לפעולה, צעקות, או שבחים? את מי יותר יש לנו כח לרצות, את מי שרואה את הטוב שבנו ומחמיא לנו, או את מי שיש לו רק ביקורת כלפינו.

פעם, באחד הבקרים השגרתיים, נסעתי בכביש העמוס מזדחל עם המכוניות, והייתי צריך להשתלב באיזו פניה, והנה עצר לי מישהו בלי שהייתי צריך להילחם, ונתן לי להשתלב.

באותו רגע הרגשתי, שנוצר אצלי רצון לעצור גם אני למישהו ולעזור לו להשתלב.

אחרי כמה דקות, הגעתי להשתלבות נוספת, ושם דוקא היה מישהו שמיהר לחסום את המעבר בברוטאליות תוך כדי צפירה ארוכה וקולינית...

פתאום הרגשתי, סוג של רצון דוקא להילחם על המקום הזה. זהו מצב שמן הסתם כל נהג עובר מספר פעמים בשבוע. וזה בעצם מלמד אותנו, שרק קירבה וההערכה יכולים להניע אנשים לפעולה.

ברגע שתצטק, תבייש, תעקוץ, אולי הם יעשו את מה שאתה רוצה, אבל בלב הם יתייאשו, יתרחקו, וזה עניין של זמן עד שהם יעזבו לגמרי את מה שרצית להנחיל להם.

הרבי הקדוש מאפטא, האוהב ישראל זצ"ל, אמר בהזדמנות אחת על עצמו, שהוא זוכר את הגלגולים הקודמים שלו. בגלגול הראשון הוא היה כהן גדול, בגלגול השני הוא היה מפרחי כהונה, ועכשיו הוא נמצא בעולם הזה בפעם השלישית.

ואז הוא סיפר משהו שהוא זוכר מהגלגול הקודם שלו. איש חסיד, נכבד וירא שמים, היה גר בגליל, ושמו היה גרונס. באחת השבתות, קרה לו שהוא חילל שבת בשוגג.

עולמו חרב עליו... לא רק בגלל החטא, אלא שבזמנס, זו היתה בושה נוראה ועצומה לעלות לירושלים עם קורבן חטאת... כולם מסתכלים, וכולם יודעים שעברת עברה...

אי אפשר לשער, אמר הרבי מפטא, את גודל הבושה הנוראה שהיתה למי שהוצרך להביא קורבן חטאת, אך כיהודי ירא וחרד, הוא לא נרתע מהבושה, ובהתגברות עצומה הלך לרכוש בהמה לקרבן.

כבר במקום שבו היו מוכרים את הבהמות לקורבן, הוא הרגיש איך שמתלחשים סביבו, 'תראו את גרונס החסיד, הנה הוא בעצמו חטא לפני ה'!'

לא רק זה, לרוע מזלו, איך שהוא יצא מהחנות, ברחו לו הכבשה התמימה, איזה בושות... בלית ברירה, הוא רדף אחריה בחוצות עיר מגוריו, כשכל העוברים והשבים נועצים בו מבטי פליאה ולא מאמינים למראה עיניהם, 'גרונס?!... חטאת?!...!'

רק לאחר מאמצים מרובים, הוא הצליח סוף סוף לתפוס אותה, ולעלות לירושלים. הוא ניגש אל הכהנים ומסר להם את הקורבן שלו. הוא עבר את כל התהליך, וציפה שהעוון יתכפר. איך אפשר לדעת? פשוט מאד, אם האש שעל גבי המזבח הפכה לצורת אריה, זה סימן שה' סלח לו על העוון, אבל אם חס ושלום הוא עדיין לא חזר בתשובה שלמה, האש היתה בצורת כלב...

גרונס מיודענו מביט באש המלחכת את בשר הקורבן, וחושב שהוא מתעלף, האש היתה בצורה כלב...

צמרמורת עברה בגופו, הלב שלו נשבר לרסיסים, את כל התהליך הוא עבר, והנה ה' לא סלח לו... הוא הרים את העיניים לשמיים וזעק מנהמת לבו: "רבונו של עולם! הבט וראה כי הייתי ללעג ולקלס... התבזיתי ברבים, כולם ראו אותי בקלוני, אנא ה', בזכות הבושות והביזיונות שספגתי, תכפר לי על עווני, הלב שלי נכנע לגמרי...".

מיד כשהוא סיים, התחלפה צורת האש לאריה... (פניני האוצר, ר' אשר וייס, 'ויקרא', עמוד קיד)

לסיום רק נוסף, שאמנם אמרנו שהכהן לא היה מבייש אותו, אבל צריך לדעת, שהרבה מהספרים כתבו, שהבושה היתה חלק מהתהליך, רק שצריך לדעת גם להוציא אותו מזה.

הרבי הקדוש ממונקאטש, כתב בספרו 'שער יששכר' (חודש תשרי, מאמר שובה ישראל אות כ) שהוא שמע מזקנו הקדוש בשם רבינו הדברי חיים מצאנז, שמקובל בידם, שכשהאדם החוטא הגיע עם הקורבן שלו לפני הכהן, הכהן היה שואל אותו במה הוא חטא?

ואז האיש היה מספר לו בדכדוך במה הוא נכשל. ואז הכהן היה צועק "אוי ואבוי! איך בא לידך כזה חטא לפני ה' יתברך אשר מלא כל הארץ כבודו?!", ועוד דברי מוסר באימה וביראה.

באותם רגעים הכהן היה רומז ללוויים שעומדים שם על הדוכן, והם היו מתחילים לנגן ניגון התעוררות של בכי, ובעל הקרבן היה סומך ידיו על הקורבן ומתוודה על העברה שלו, והניגון היה מעורר אותו לבכות ולהתחרט חרטה אמיתית.

וכשהכהן היה רואה שהוא חוזר בתשובה בלב שלם, וכמעט שיצאה נפשו מרוב המרירות, אז הוא היה רומז ללוויים, והם היו מחליפים את הניגון המבכה, לניגון של שמחה כדי שתשוב רוחו אליו. ואז היו שוחטים את הקורבן, והכפרה היתה שלמה.

נזכור תמיד, שאדם עלול ליפול, אבל הוא חייב לדעת גם לקום.